
Створення розвивального навчального середовища під час дистанційної форми навчання на платформі ZOOM

Ірина Шевелєва,
учитель початкових класів
комунального закладу «Златопільський ліцей №7
Златопільської міської ради Харківської області»
irino4ka9191@gmail.com

Актуальність. Воєнні події безжалісно змінюють навколишнє середовище, відбуваються соціально-економічні, технологічно-комунікаційні, культурні перетворення. Ці трансформації неминуче торкнулися й освіти. Ключовий аспект місії освіти полягає в забезпеченні неперервного навчання в безпечних умовах (укриття, онлайн), психологічній підтримці учасників освітнього процесу, вихованні патріотизму та формуванні стійкості.

Кожний навчальний заклад щохвилини приймає виклики сьогодення: повітряні тривоги, обстріли; відсутність інтернету та електропостачання; організація освітнього процесу, урахування умов та можливостей; нестабільний психоемоційний стан учасників освітнього процесу; низький рівень володіння цифровими компетентностями здобувачів освіти й батьків.

Таким чином, **перед педагогами постало основне завдання – здійснення освітньої діяльності в безпечних умовах для всіх учасників освітнього процесу** через здатність учителя зберігати внутрішню рівновагу, емоційне здоров'я, надавати психоемоційну підтримку здобувачам освіти, майстерно виконувати професійну діяльність.

Дистанційна форма навчання давно вже перестала бути викликом для педагогів, але залишився актуальним пошук ефективних стратегій взаємодії та шляхів підвищення позитивного емоційного клімату, що є необхідним у сучасних умовах і слугує вдосконаленню якості освіти.

Саме тому в умовах воєнного стану посилився акцент педагогічної діяльності на створення позитивного освітнього середовища, де діти почуваються захищеними та мотивованими.

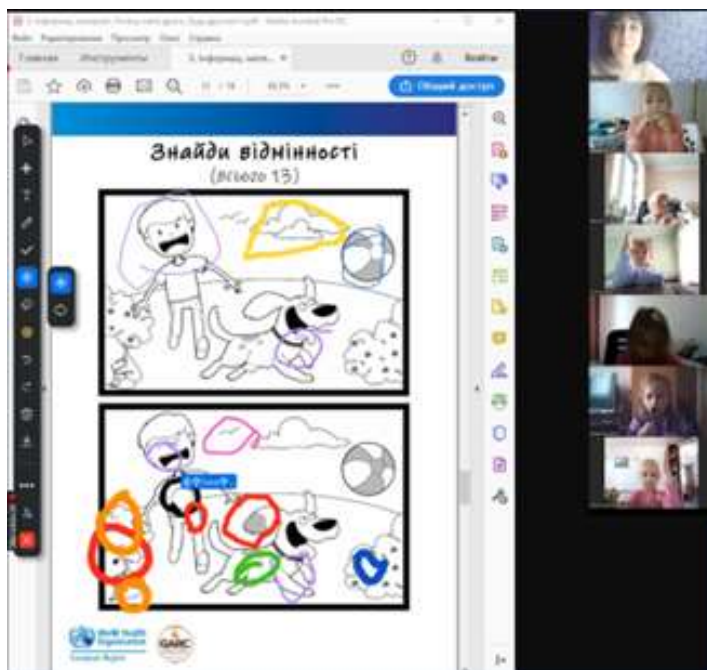
Найефективнішою для створення освітнього простору, що розвиває особистість кожного ліцеїста, виявилася платформа Zoom завдяки можливості працювати з будь-якого пристрою, безпеці та зможі контролювати, хто долучається до конференції.

Завдяки широкому спектру інструментів програми легко створювати інклюзивне навчання, що надає дітям упевненість у власних силах і можливість відчувати себе частиною єдиної команди. Так, використовуючи інструмент програми «Вказівка», акцентую увагу на важливих моментах презентації, відео тощо. Це значно підвищує ефективність усвідомлення навчального матеріалу, особливо ліцеїстам із візуальним способом сприйняття інформації (рис.1).

Рис. 1. Фрагмент уроку з навчання грамоти в 1 класі за темою «Звуки [к], [к']». Позначення їх буквами К, к («ка».)» (інструмент «Вказівка»)

Легкість виводу на екран будь-якої наочності: презентацій, програм, додатків тощо робить навчання динамічним і не дозволяє ліцеїстам нудьгувати в очікуванні завдання.

Для ефективної дистанційної роботи та взаємодії в Zoom використовую екран як дошку, де всі учасники зустрічі можуть одночасно писати, малювати, робити позначки, застосовуючи вбудований інструмент «Коментувати» (рис. 2). Він дозволяє креслити лінії, фігури, додавати текст, виділяти та стирати елементи на екрані, що робить онлайн-уроки інтерактивними.

Рис. 2. Фрагмент уроку в 1 класі з математики за темою «Утворення і назви чисел 11-15. Записування чисел 11-15 цифрами. Розв'язування задач»

Для використання описаних можливостей на етапі підготовки до уроку в програмі Microsoft PowerPoint, залежно від мети уроку, створюю ігрові завдання різних типів: на відповідність, на послідовність процесів, «Так» чи «Ні», «Займи позицію». Така форма роботи сприяє швидкій зміні діяльності здобувачів освіти, підвищує їхню активність і економить час уроку (рис. 3).

Рис. 3. Ігрове завдання

Функція «Демонстрація екрана» стала потужним психологічним і педагогічним інструментом під час здійснення синхронного навчання після того, як одного разу, домовившись із батьками учениці про допомогу, дитина під час демонстрації своєї заздалегідь підготовленої інформації розповіла про громадські місця, які відвідувала з батьками (рис. 4). У класі всі із захопленням дивилися фото й уважно слухали розповідь.

Рис. 4. Фрагмент уроку інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1 класі за темою «Які бувають заклади культури?»)

Ця подія стала поштовхом для опанування учнями 1 класу цифрової грамотності. Не залишилося байдужих, усі просили ученицю навчити «ділитися екраном» і незабаром охоче демонстрували свої вміння, працюючи на дошках, граючи в навчальні ігри, долаючи перешкоди в різноманітних застосунках.

Уміння ліцеїстів застосовую також під час виконання завдань на заповнення пропусків. Діти отримують від мене фото завдання, відкривають його на своєму застосунку, поширюють свій екран і вписують за допомогою інструменту «Коментувати» у пропуски потрібну букву, слово або число (рис. 5). Демонстрація правильно виконаних робіт посилює мотивацію та надає впевненості здобувачам освіти. **Отже, передача «пульту керування» уроком дитині кардинально змінює динаміку в цифровому класі.** Керування вчителем функцією «Демонстрація екрана» легке та зручне у використанні, а здобувачам освіти, учасникам конференції, дозволяє бачити як свою роботу (свій екран), так і екрани своїх однокласників та всі дії на ньому в реальному часі.

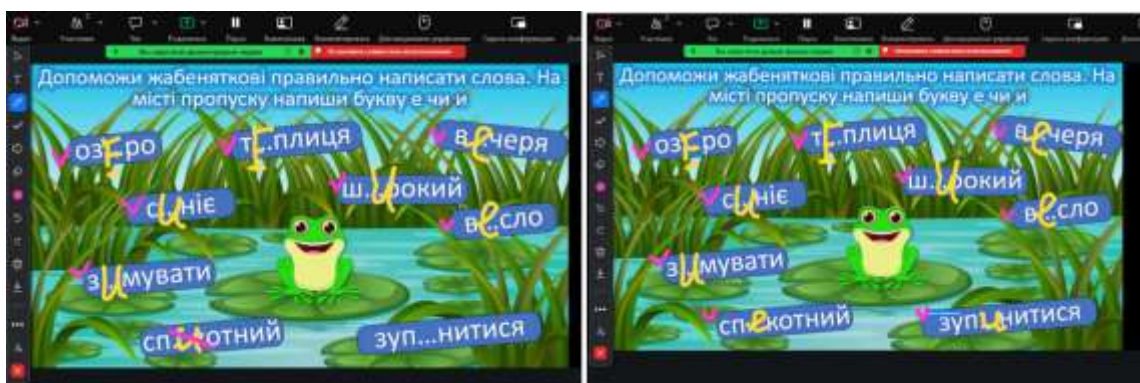

Рис. 5. Фрагмент уроку з української мови в 3 класі за темою «Правильно записуємо слова з ненаголошеними звуками [e], [u]» (функція «Демонстрація екрана», інструмент «Коментувати»)

Завдяки налаштуванням платформи ZOOM надаю перевагу демонстрації не всього екрана, а тільки вікна з потрібним контентом. Паралельно вмикаю вид галереї, який дозволяє бачити всіх ліцеїстів класу. Такі налаштування допомагають бачити, як сприймає інформацію кожний здобувач освіти, а отже, своєчасно реагувати на них (рис. 6).

Рис. 6. Фрагмент уроку з математики в 3 класі за темою «Обчислення значень виразів. Задачі. Порівняння чисел»

Оживленню дистанційного навчання сприяє потужний інструмент платформи – сесійні зали. Для вчителя це урізноманітнення форм роботи, застосування диференційованого навчання (за рівнями складності завдань чи за інтересами) та створення ситуацій для знайомства дітей, пізнання один одного без тиску великої аудиторії, а значить, для зниження стресу, розвитку навичок командної роботи та зміцнення дружніх стосунків у класі. З першого класу впроваджувала спочатку роботу в парах, трійках, а згодом діти вже працювали групами по 5 ліцеїстів. Найбільше здобувачам освіти подобалися завдання на розвиток критичного мислення (наприклад, «Прочитайте текст у підручнику. Знайдіть інформацію, яку я на уроці не повідомляла») та творчі завдання (Розгляньте картину. Прочитайте вірші. Знайдіть той вірш, що відповідає картині.) (рис. 7).

Рис. 7. Фрагмент уроку з літературного читання в 4 класі за темою: Т. Г. Шевченко. «Вітер з гасм розмовляє»

Для дітей робота в сесійних залах – це реальна практика побудови діалогу, уміння слухати, висловлювати свої думки, домовлятися, ставити запитання та знаходити відповідь, розвиток самостійності, можливість «одягнути» різні ролі.

Дуже чутливо ставлюся до вподобань дітей, будує уроки з використанням тих методів і прийомів, які спрацювали на уроці, вправ, завдань, ігор, які сподобалися саме дітям. Такий підхід дозволяє створити освітнє середовище, яке цікаве дітям, а тому підвищує їх мотивацію до навчання.

Діти під час онлайн-уроку є активними діячами: навіть якщо тільки один учень відповідає, усі інші рухами рук (палець угору чи вниз, «салют», «метелики» тощо), голови (кивка або хитання), поворотами та нахилами тулуба сигналізують про згоду чи, навпаки, про те, що ліцеїст помиляється, і тоді в нього з'являється можливість виправитися. **Колективна підтримка, як показала практика, сприяє обміну досвідом, руйнує ізоляцію, знижує рівень стресу, надає впевненості дитині, підвищує увагу один до одного, а також активність** (рис. 8).

Рис. 8. Захід, присвячений Міжнародному дню рідної мови

Використовую «Реакції» на платформі Zoom для невербальної комунікації між учасниками конференції за допомогою емодзі («плескання», «палець угору», «аплодисменти», «серце» тощо) на всіх етапах уроку, виховних хвилинках, а діти – на перервах.

З перших днів навчання ліцеїсти знайомилися один з одним і з «Реакціями» під час конференцій завдяки захопливим цікавим запитанням (наприклад, «У кого є домашній улюбленець? Кому подобається осінь? Яка улюблена пісня? Якби могли зустрітися з казковим персонажем, то з ким би зустрілися?»). Згодом діти на перервах самі придумували запитання, домовлялися, кому дістанеться роль ведучого, яким чином відповідатимуть і обговорювали нетривіальні відповіді.

Сьогодні платформу Zoom замінило укриття. Це новий виклик для всіх учасників освітнього процесу й водночас потужний інструмент для відновлення ментального здоров'я дітей та якості освіти. Більшість ефективних методів, прийомів, форм, засобів перенесено та трансформовано до умов укриття:

- ритуали зустрічі, вітання з днем народження, підтримки один одного;
- інструменти для позитивного настрою;
- нетрадиційні форми проведення уроків;
- ігрові методи;
- рольові моделі;
- рухова діяльність учнів як зворотний зв'язок.

Висновок. Отже, платформа Zoom дозволила створити повноцінний віртуальний клас, де кожний здобувач освіти почувається захищеним і успішним. Ефективне наповнення вчителем цифрового простору людяністю, ігровою діяльністю та взаємодією перетворює технічну платформу на повноцінне освітнє середовище, що є ефективним кроком у забезпеченні безпечного освітнього простору, психологічного благополуччя та мотивованого навчання маленького здобувача освіти в умовах дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
2. Концепція нової української школи. Міністерство освіти і науки України: Нова українська школа. URL <https://educationforlife.mon.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Рецепти проти вигорання: тайм-менеджмент і ресурсність учителя в сучасних умовах

*Олена Шериньова,
заступник директора з навчально-виховної роботи
комунального закладу «Харківська гімназія № 135
Харківської міської ради»
olenaanatoliivnas@gmail.com*

*Ми так поспішаємо жити, що навіть не помічаємо
як руйнуємо своє здоров'я, психологічний стан
і стаємо зламаною лялькою...
Олена Шериньова*

Професійна діяльність кожної людини полягає в досягненні мети та побудови кар'єри. Завжди хотілося бути попереду в усьому, щоб пишалися батьки, колеги, а для своїх дітей бути прикладом незламної та лагідної мами, яка все може і з усім впорається. І тому ми не завжди звертаємо увагу на своє почуття, здоров'я, емоційний та психологічний стан.

Нам здається, що все чудово! Я найкраща! І раптом одного дня ти відчуваєш себе “зламаною лялькою” або “згорілим сірником”, тому що бракувало часу відпочивати, правильно харчуватися, звертати увагу на стан свого здоров'я. Усе це призводить до вигорання та різних захворювань: серцево-судинних, онкологічних, нервових розладів. Задаєш сама собі питання: Чому Я? Чому зі мною це сталося? Хіба я на це заслуговую? І тільки після 2 років боротьби з онкологією починаєш розуміти, що в усьому винен “ТІ сам!” ТІ і тільки ТІ!!!

Переформатувала себе, навчилася жити по-новому. Створила алгоритм розподілу свого дня і хочу з вами цим поділитися.

Розглянемо два алгоритми розподілу: «Боротьба з вигоранням у повсякденному житті» [1] і «Тайм-менеджмент і ресурсність учителя в сучасних умовах» [2].